

# Motion till riksdagen

1988/89:K803

av Birger Hagård (m)

Ordensväsendet m.m.

---

I Kungl. Maj:ts proposition 1973:91 angående ändrat belöningsssystem för statsanställda m.fl. diskuterades även Konungens befogenheter beträffande ordensväsendet. De däri framförda synpunkterna står sig emellertid ej inför en kritisk granskning och borde således ej heller ha legat till grund för ett riksdagens yttrande i ärendet (rskr. 266). Än mera förvånande var att grundlagberedningen (SOU 1972:15, s. 15) fann lämpligt att behandla en fråga, som löd direkt under Konungen och ej under Kungl. Maj:t. Lika ägnat att förvåna var dess förslag, att ordensväsendet skulle avskaffas. Med tanke på att det svenska ordensväsendet är uppbyggt efter samma principer som gäller i Västeuropas övriga demokratiska stater, exempelvis i såväl konungariket Danmark som republiken Finland, med statsöverhuvudet såsom formell "givare", hade grundlagberedningens förslag med skärpa bort avvisas. I stället har Sverige fått en särställning inför det förvånade utlandet genom att utdelande av utmärkelser inom de svenska riddarordnarna till svenska medborgare upphört fr.o.m. den 1 januari 1975 i enlighet med beslut i ordinarie ordenskapitlet den 26 april 1974 och Kungl. Maj:ts ordenskungörelse den 6 december 1974 (SFS 1974:768).

Till grund för ovannämnda proposition låg huvudsakligen den inom statsrådsberedningen och finansdepartementet i mars 1972 upprättade promemorian *Ordnar och medaljer* (Ds Fi 1972:5). Den kännetecknades icke blott av ensidighet och ofullständighet utan även av rena sakfel, men anammades likväl okritiskt av grundlagberedningen utan någon självständig prövning och utredning. Nämnda "utredning" måste således betecknas som mycket otillfredsställande från saklig synpunkt; allt som talade för ordensväsendets avskaffande framfördes helt kritiklöst, men ingenting av allt det som givit anledning att bibehålla ordnarna. Icke heller fanns någonting nämnt om utvecklingen av ordensväsendet utomlands. Att med några få undantag nästan alla stater i världen ansett ett ordensväsende behövt nämnts icke, och ej heller att en rad stater – oberoende av politisk ideologi – där ordensväsendet avskaffats återinfört det. Det är även ganska lätt att konstatera, att stater med nyvunnen självständighet brukar markera denna med att snarast anskaffa nationalsång, flagga, riksvapen och minst en orden (samt ett universitet!). Men ordensväsendet florerar – och vidareutvecklas – även i gamla stater, ej minst bakom järnridån, där t.ex. Albanien och Sovjetunionen rentav instiftat 21 respektive 20 stycken! Titelväsendet i t.ex. Finland och Österrike tenderar ej heller att minska. I Sverige däremot avskaffades samtidigt med ordnarna bl.a. vedertagna medaljer för kommu-

nala förtroendemän, även utan övergångsbestämmelser.

Mot. 1988/89  
K803

Samtidigt ville man införa – vilket även sedan dess skett – en belöning för "nit och redlighet" som skulle tilldelas alla i statens tjänst (i form av medalj eller armbandsur) efter 30 års tjänst. Det skulle bli en ansevärd skara årligen och hur man i praktiken skulle undersöka om vederbörande visat "nit och redlighet" har utredningsmannen icke klarlagt.

De anmärkningar som riktats mot ordensväsendet, bl.a. för att utdelningarna sker alltför schematiskt, drabbar ju med ännu större tyngd en medalj av denna typ.

Ordensväsendet är en gammal, historiskt betingad institution av betydande intresse både ur kulturhistorisk och personhistorisk synpunkt. Det sammanhänger med en internationell sedvänja, som acceperats i de flesta länder i världen.

Då bör ej heller en gammal kulturnation som Sverige i missriktat "jämlighetsnit" göra sig urarva i detta hänseende.

## Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs  
att riksdagen hos regeringen begär en utredning om ordensväsendet  
i framtiden.

Stockholm den 16 januari 1989

*Birger Hagård (m)*